

POSTANOWIENIE

Warszawa, dnia ...22...października...2019 r.

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej

B P i W P w sprawie zgodności:

1) art. 9 ust. 2a zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770, ze zm.), dodanym przez art. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1924) w zakresie, w jakim przewiduje, że:

a) spółki nieprzerejestrowane z rejestru handlowego do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przed 1 stycznia 2016 r. utraciły byt prawny

z art. 22 w związku z art. 2 i w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

b) spółki nieprzerejestrowane z rejestru handlowego do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przed 1 stycznia 2016 r. utraciły byt prawny bez jakiegokolwiek postępowania

zapewniającego możliwość ochrony praw tych spółek oraz bez uprzedniego ich ostrzeżenia

z art. 45 ust. 1 i art. 61 ust. 1 w związku z art. 2 i w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji,

c) spółki nieprzerejestrowane z rejestru handlowego do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przed 1 stycznia 2016 r. utraciły byt prawny, a przez to nieodpłatnie także całe swoje mienie

z art. 64 ust. 1 i 3, oraz z art. 77 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 2 Konstytucji,

d) spółki nieprzerejestrowane z rejestru handlowego do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przed 1 stycznia 2016 r. utraciły byt prawny, przez to również nieodpłatnie także całe swoje mienie (majątek), przy czym zastosowana w tym wypadku sankcja w postaci utraty podmiotowości prawnej i praw majątkowych jest sprzeczna z deklarowanym przez ustawodawcę celem tej regulacji

z art. 64 ust. 1 i 3, art. 22 oraz art. 77 ust. 2 w związku z art. 2 Konstytucji,

2) art. 9 ust. 2a zdanie pierwsze oraz 9 ust. 2b ustawy z 20 sierpnia 1997 r. powołanej w punkcie 1, w brzmieniu nadanym ustawą z 28 listopada 2014 r. powołaną w punkcie 1 w zakresie, w jakim przewidują:

a) nacjonalizację majątków (ogółu praw majątkowych) spółek nieprzerejestrowanych do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przed 1 stycznia 2016 r., oraz utratę przez wspólników byłych spółek ich praw majątkowych, a także w zakresie, w jakim wyłączają możliwość obrony praw tych spółek w postępowaniach administracyjnych i sądowych przed przejściem ich majątków na rzecz Skarbu Państwa

z art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji,

b) wyłączenie *ex lege* spółek nieprzerejestrowanych do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przed 1 stycznia 2016 r. i w jakim wyłączają możliwość obrony praw tych spółek w postępowaniach administracyjnych i sądowych przed przejściem ich majątków (ogółu praw majątkowych) na rzecz Skarbu Państwa oraz wyłączają przez to także pośrednio możliwość dochodzenia praw przez wspólników tych spółek

z art. 21 ust. 2, art. 64 ust. 1 i 3, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji,

c) swoistą konfiskatę majątków (przepadek ogółu praw majątkowych) na rzecz Skarbu Państwa oraz przez to także pośrednio możliwość dochodzenia praw przez wspólników tych spółek

z art. 46, art. 64 ust. 1 i 3 oraz art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji,

3) art. 9 ust. 2b ustawy z 20 sierpnia 1997 r. powołanej w punkcie 1, w brzmieniu nadanym ustawą z 28 listopada 2014 r. powołaną

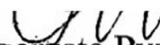
w punkcie 1 w zakresie, w jakim przewiduje wygaszenie (nacionalizację, wywłaszczenie *ex lege* lub przepadek) praw wspólników spółek nieprzerejestrowanych do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przed 1 stycznia 2016 r. do udziału tych wspólników w masie likwidacyjnej spółek, które utraciły byt prawny na mocy art. 9 ust. 2a ustawy z 20 sierpnia 1997 r. powołanej w pkt 1

z art. 64 ust. 1 i 3, art. 21 ust. 2, art. 46, art. 45 ust. 1 i art. 79 ust. 1 oraz art. 77 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

zawiesić postępowanie.

Małgorzata Pyziak-Szafnicka

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 listopada 2019 r. (data nadania) B P i W P (dalej: skarżący, byli członkowie zarządu spółki), reprezentowani przez radcę prawnego ustanowionego pełnomocnikiem z wyboru, wystąpili z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego:

Skarżący są współnikami nieistniejącej obecnie spółki „S sp. z o.o. z siedzibą w L (dalej: spółka), która została ujawniona w rejestrze handlowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy w Z pod nr .

Z kopii dołączonych do skargi orzeczeń wynika, że marca 2018 r. osoby podające się za aktualny zarząd spółki, po raz kolejny złożyły wniosek o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego.

Postanowieniem z kwietnia 2018 r. (nie dołączonym do skargi) referendarz Sądu Rejonowego w Z odrzucił wniosek skarżących. Na podstawie m.in. o art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770, ze zm.; dalej: u.p.w.KRS) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1924) stwierdził brak zdolności sądowej po stronie wnioskodawców.

Skarżący zaskarżyli to postanowienie, domagając się rejestracji spółki i zarzucając, że art. 9 ust. 2a u.p.w.KRS, będący jego podstawą, narusza art. 21 ust. 1 i 2, art. 45 ust. 1, art. 20, art. 22, art. 77 ust. 2, art. 46 Konstytucji oraz przepisy Dyrektywy 2009/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 września 2009 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 48 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności

dla uzyskania zapewnienia ochrony interesów zarówno współników, jak i osób trzecich (tekst mający znaczenie dla EOG; Dz.U. UE L. 2009 r. Nr 258, poz.11; dalej: Dyrektywa 2009/101/WE).

Sąd Rejonowy w Z

postanowieniem z czerwca 2018 r. (sygn. akt) stwierdził, że powyższy przepis nie narusza przepisów Konstytucji. Na podstawie art. 199 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1360; dalej: k.p.c.) w związku z art. 13 k.p.c. i art. 7 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 986) oraz art. 9 ust. 2a u.p.w.KRS wskazał, że wnioskodawca utracił zdolność sądową 1 stycznia 2016 r., gdyż nie złożył wniosku o wpis do KRS. W konsekwencji tego sąd uznał, że skarga na czynności referendarza jest niezasadna i odrzucił wniosek o rejestrację.

Sąd Okręgowy w P postanowieniem z sierpnia 2018 r. (sygn. akt ; dalej: postanowienie SO w P) oddalił zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego. Stwierdził, że skarżący złożyli wniosek o przerejestrowanie spółki z Rejestru Handlowego B i dokonanie jej wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego po terminie przewidzianym w art. 9 ust. 2a u.p.w.KRS. W związku z tym spółka ta utraciła byt prawny 1 stycznia 2016 r.

Sąd podniósł, że wnioskodawcy działając jako zarząd spółki, w złożonym zażaleniu nie kwestionowali zasadności zastosowania art. 9 ust. 2a u.p.w.KRS. Skoncentrowali się natomiast na zarzutach wobec skutków wykreślenia spółki z rejestru wskazanych w art. 9 ust. 2b u.p.w.KRS. Sąd wskazał, że przepis ten nie był podstawą orzekania sądu pierwszej instancji. Odmówił też wniesienia pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego w przedmiocie zgodności art. 9 ust. 2a-2c u.p.w.KRS z Konstytucją.

2. Skarżący wskazali, że w związku z otrzymaniem postanowienia SO w P , uznanego przez nich jako ostateczne, listopada 2018 r.

wnieśli skargę konstytucyjną, działając jako zarząd spółki. Obecna skarga została wniesiona z ostrożności procesowej, w razie uznania przez Trybunał Konstytucyjny, że spółka nie posiada podmiotowości prawnej.

W złożonej skardze podniesiono zarzut niekonstytucyjności art. 9 ust. 2a zdanie pierwsze ustawy u.p.w.KRS. Podkreślono, że przepis ten w zakresie, w jakim z mocy prawa uznaje podmioty nieprzerejestrowane do KRS za wykreślone z rejestru, ogranicza wolność gospodarczą bez wystąpienia ważnego interesu publicznego (art. 22 Konstytucji). Skarżący stwierdzili, że narusza również zasady: demokratycznego państwa prawa i ochrony zaufania do państwa (art. 2 Konstytucji), jawności działania organów państwa i dostępu do informacji publicznej (art. 61 Konstytucji) oraz proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji) a także prawa do: sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny i niezawisły sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji).

Względem obydwu zaskarżonych przepisów (art. 9 ust. 2a oraz art. 9 ust. 2b u.p.w.KRS) skarżący zarzucili naruszenie prawa własności i innych praw majątkowych (art. 64 ust. 1 i 3 Konstytucji) i zasady ich równej ochrony (art. 31 ust. 3 Konstytucji). W konsekwencji niedotrzymany został, ich zdaniem, zakaz nacjonalizacji, tj. konfiskaty majątku bez orzeczenia sądowego (art. 21 ust. 1 i 2 i art. 46 Konstytucji). Powyższe jest, w opinii skarżących, środkiem legislacyjnym niewspółmiernym do zamierzonego celu, co narusza zasadę przyzwoitej legislacji (art. 2 Konstytucji).

Zdaniem skarżących art. 9 ust. 2b u.p.w.KRS wygasza prawa do udziału wspólników w masie likwidacyjnej, co narusza ich prawa podmiotowe wynikające z art. 64 ust. 1 i 3, art. 21 ust. 2, art. 46 oraz art. 45 ust. 1 i art. 79 ust. 1 oraz art. 77 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji.

Byli członkowie zarządu spółki podnoszą również, że zaskarżone przepisy nie wdrażają właściwie treści Dyrektywy 2009/101/WE.

3. Skarżący poinformowali, że od postanowienia Sądu Okręgowego w P z sierpnia 2018 r. (sygn. akt) wniesiono skargę kasacyjną.

Trybunał Konstytucyjny ustalił, że skarga ta wpłynęła do Sądu Najwyższego i została zarejestrowana pod sygn. akt . Przewidywany termin jej rozpoznania to październik 2019 r.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. W myśl art. 53 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) podmiot wnoszący skargę konstytucyjną zobowiązany jest poinformować Trybunał, czy od wyroku, decyzji lub innego rozstrzygnięcia, o których mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, wniósł nadzwyczajny środek zaskarżenia. Jeżeli to uczynił, wówczas – stosownie do art. 78 u.o.t.p. TK – Trybunał może zawiesić postępowanie do czasu jego rozpoznania.

2. Trybunał przypomina, że skarga konstytucyjna jest szczególnym, a zarazem subsydiarnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw, przysługującym na zasadach określonych w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz w przepisach u.o.t.p. TK. Pomocniczy charakter skargi konstytucyjnej wyraża się m.in. w tym, że niemożliwe jest prowadzenia postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w sytuacji, gdy w sprawie będącej podstawą skargi konstytucyjnej toczy się postępowanie sądowe. Tak długo, jak trwa rozpatrywanie sprawy przez sądy powszechne, administracyjne bądź – w pewnych wypadkach – przez Sąd Najwyższy, istnieje szansa na usunięcie stanu ewentualnego naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego. Trybunał nie może podejmować rozstrzygnięć przed zakończeniem

postępowania przez sąd, gdyż oznaczałoby to wkroczenie w kompetencje zastrzeżone przez Konstytucję dla organów wymiaru sprawiedliwości.

Trybunał zauważa, że choć nie w każdym przypadku zainicjowanie wszelkich procedur pozwalających na rozstrzygnięcie sprawy jest wymagane do spełnienia przesłanek skargi konstytucyjnej (tak jest np. w wypadku skargi kasacyjnej w postępowaniu cywilnym i kasacji w postępowaniu karnym, a także skargi nadzwyczajnej), to jednak w sytuacji ich uruchomienia, gdy mogą one mieć wpływ na ustalenie podstaw wystąpienia ze skargą konstytucyjną, uzasadnione staje się zawieszenie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym do czasu ich zakończenia (zob. postanowienia TK z: 28 czerwca 2006 r., sygn. Ts 115/06 oraz 17 kwietnia 2008 r., sygn. Ts 90/08).

3. Trybunał stwierdza, że dalsze prowadzenie postępowania uzależnione jest od rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego w przedmiocie skargi kasacyjnej wniesionej przez skarżących. W sytuacji, gdy skarga zostanie przyjęta do rozpoznania i wydany zostanie wyrok ją uwzględniający, to wskazany przez skarżących w niniejszej sprawie wyrok z sierpnia 2018 r. utraci walor ostatecznego i prawomocnego orzeczenia w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK.

Mając powyższe na względzie – na podstawie art. 78 u.o.t.p. TK – Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

Małgorzata Pyziak-Szafnicka